

- כונה בתקיעת שופר
- שער הציון
- התוקע לתוך הבור
- מצות שופר יבבה או זמר

עומקא דפרשה

- ערש"ק כ"ב אלול תשס"ט
- מצוה קיומית בתקיעת שופר
- גדר מצות שופר
- בעל תוקע שאינו שומע

פרשת נצבים וילך - בענין תקיעת שופר

שיטת ר"ת בגדר מצות שופר

הרב איתמר טעפ

א. הרא"ש (פ"ד ד"ה סוס"י) והראב"ה ז"ל (שם תקלד) מייית לשי' ר"ת דעל מצות שופר מברכין על תקיעת שופר ולא לשמוע קול שופר. ומהא מוכיחים דלר"ת התקיעה היא המצוה, וחולק בזה על הרמב"ם (ריש הל' שופר) וסיעתו שהשמיעה היא המצוה ולא התקיעה. וכ"כ בדעתו בבית דוד (או"ח שצא). ובכ"כ י"י (תקפה סס"ק"ה) כ' דהכי משמע מהרא"ש והרא"ם, וכ"כ מהח"ס סוגיות (ר"ה כח. ד"ה ואי).

אמנם לכשנדקדק בדברי ר"ת כולי האי נימא דגם הוא סובר דתקיעה אינה מן המצוה, דהא טעמו מבואר שם עפ"י מנחות מב: שמברכין רק על גמר מצוה והתקיעה היא גמר המצוה. והנה שם במנחות מבואר דאין מברכים על הכשר מצוה משום שאינו גמיה"מ ולא משום שהוא רק הכשר מצוה, ש"מ דהכשר מצוה שהוא גמר המצוה מברכין עליו. ואכתי מדקרא ר"ת לתקיעה גמר-מצוה; ש"מ דאה"נ היא כעשיית תפילין וסוכה שהוזכרו שם, אלא דמ"מ מברכים עליו כיון שהיא גמיה"מ.

ובתשו"ר ר"י בן פלט (ס' הפרדס לרש"י סי' מג) איתא: "שמיעת קול שופר יש מחלוקת בקהילות, יש מברכים אותה לתקוע וי"מ לשמוע". הרי לן להדיא דעל "שמיעת" קול שופר י"מ לתקוע. וכן ביאר דברי ר"ת בשו"ת דברי יואל (ז,ד), וכן מביאים מבאר יאודה (פי' על ס' חרדים, נה).

ב. והנה הפר"ח (תקפה ס"ב) ר"ל דהא דלר"ת מברכין על התקיעה, כיון שא"א לשמיעה בלא תקיעה שייך למימר וציונו לתקוע. אך חזר ודחה, דכיון דגמר המצוה לא הוי התקיעה אלא השמיעה לא מברכין לתקוע אלא לשמוע.

ודבריו צ"ב טובא, דהלא ז"ג חזוין בדברי ר"ת דמברכים על התקיעה משום שהיא גמר המצוה, א"כ איך כתב דאין מברכין על התקיעה לפי שאינה גמר המצוה. וע"כ צ"ל שיש מחלו בגדר גמיה"מ, דלסברת הפר"ח ורוב הפוסקים גמיה"מ היינו עצם המצוה דהיינו השמיעה. אמנם אליבא דר"ת צ"ל, דאע"ג דאה"נ המצוה היא השמיעה, מ"מ גמיה"מ היינו המעשה האחרון שבה ולא עצם המצוה, לפי שהגורם לברכה הוא מעשה המצוה ולא קיום המצוה, וכיון דשמיעה לאו מעשה היא הרי שהתקיעה היא המעשה האחרון שבמצוה זו, לכן התקיעה היא דמיתקרי גמיה"מ ועליה מברכין. ובזה יובן גם למה למדו כל הפוסקים בדעת ר"ת דהמצוה היא התקיעה, דאינה סברי דגמר מצוה היינו גוף המצוה, וכיון דשמעי' לר"ת דתקיעה היא גמיה"מ ש"מ דסובר שהיא גוף המצוה.

והא דברכה קאי על מעשה המצוה ולא על קיום המצוה, הכי מוכח בכמה מקומות: (א) אי"מ על מצות שאין בהם מעשה הגם דשפיר איכא קיום מצוה, (ב) שליו מצוה הוא מברך ולא המשלח אע"פ שהמצוה מתייחסת למשלח. ובחזו"א (דמאי ט' סקט"ו) יחדש שאף על מצוה שתחול לאחר ז' מברכין בשעת עשייתה. א"כ ה"ה הכא אפילו שקיום המצוה הוא בשמיעה, מ"מ כיון שהמעשה הוא התקיעה א"ש דעת ר"ת שלענין ברכה מעשה המצוה הוא גמר המצוה, דהוא הקובע לענין ברכה. ובדעת שאר פוסקים היא. אלא היכא שהמעשה הוא גוף המצוה מברכין עליו משא"כ הכא שהתקיעה אינה מן המצוה לא איכפ"ל מהאי מעשה. ובאמת שלדידהו צ"ב איכפ"א, דנמצא שהיא מצוה שאין בה מעשה דשמיעה לאו מעשה היא, וא"כ איך מברכין עליה.

[והנה מה שאנו מברכין על הדלק"נ שבת אע"ג דגמר המצוה היא ההנאה מאורו, תירץ בהגהה שבמרדכי (שבת רצד) בשם הר"י שבשעה שמדליק כבר נהנה. אכן לדברי ר"ת י"ל, דאפילו אינו נהנה צריך לברך בשעת הדלקה, דהיא המעשה האחרון שבמצוה. וכך גם אפשר לפרש מה שהביא באו"ז (סי' עט) בשם ר"ת דהניגוב הוא עיקר נט"י, שהוא מטעם הנ"ל דהניגוב הוא המעשה האחרון במצוה אף דגם הנטילה מעשה היא. אלא שכתב שם הטעם דהניגוב עיקר הנטילה ולא משום שהניגוב הוא מעשה האחרון.]

ג. ובערך השלחן (או"ח תעה סק"י) הקשה על הסמ"ג, דלמאי דחזי לי (עשה מב) דהמצוה בתקיעה הרי שבמצוה זו איכא מעשה, וא"כ למה הצריך בה כוונת המצוות, הא היכא דאיכא מעשה אי"צ כונה כמ"ש המ"פ (פ"ב דשופר ה"ד) [ובברכת אברהם סי' לד]. ומש"ה פסק הרמב"ם (פ"ו מחו"מ ה"ג) גבי מצוה שאי"צ כונה לפי שיש בה מעשה.

והנה אם גם הסמ"ג סובר דליכא מצוה בתקיעה ומברכין עלי' בגלל שהיא גמר המצוה, תתיישב קו ערה"ש, דבאמת בשופר ליכא מעשה דהמצוה היא בשמיעה, ולכן צריך בה כוונת המצוות, אלא שלא מוכח מידי בדברי הסמ"ג. [ובלא"ה י"ל דהסמ"ג אינו סובר כחילוק המ"מ, ועוד דלכתחילה ודאי צ"כ.]

מצוה קיומית בתקיעת שופר

הרב יצחק לוי

יש לחקור, במי שכבר יצא ידי חובתו מה"ת בתקיעת שופר, ותוקע להשלים מאה קולות או יותר, או שתוקע להוציא אחרים, האם מקיים בזה מצוה קיומית, או דילמא אין בזה אפילו סרך מצוה.

א. התוס' בר"ה (טז: ד"ה ותוקעין) הקשו איך תוקעין ומריעין כשהן עומדין, הא קעבר משום בל תוסיף, וכי תימא דכיון שכבר יצא הו"ל שלא בזמנו, הא אילו מתרמי ליה ציבורא אחרינא הדר תקע להו. ותירצו דאין שייך ב"ת בעשיית מצוה אחת ב' פעמים, וה"ה בלולב אם חוזר ונטול, וכ"כ ברשב"א וריטב"א ור"ן ועוד. ומוכח מדבריהם דאין מצוה בתקיעה שניה (וכן בלולב בנטילה שניה), דאם יש מצוה בודאי הוי בזמנו שהרי הוא עצמו מקיים מצוה אחר שיצא, ועוד דאם יש מצוה קיומית עיקר הקושיא לק"מ, דאיך שייך לומר שיש בל תוסיף במצוה קיומית, הרי זה עצמו מצות התורה, וכן מפורש בחידושי רעק"א שם, ובשו"ת חת"ס (או"ח סי' כב, וסי' קסז) הסכים לזה.

ב. לעות זה בלבוש (סי' תקפה ס"ג) כתב דיש מצוה קיומית בשופר ולולב, וז"ל: "ואין בתקיעות דמיושב משום בל תוסיף, דאטו יום תרועה פעם אחת כתבי, יום תרועה יהיה לכם סתם כתיבי, ביום תלה רחמנא ואפילו כמה פעמים שירצו ביום זה משמע, אלא שיוציאים בפעם אחת ויותר אינו צריך, אבל אין בה משום בל תוסיף, נ"ל. וכן הוא הטעם באתרוג ולולב שנוטלין אותו כמה פעמים ביום, שכן משמע ולקחתם לכם כמה פעמים שתרצו".

וכן כתב בשו"ת אבני נזר (או"ח סי' תמח), והביא ראיה לזה ממצה שיש מצוה קיומית באכילה יותר מכשעור וה"ה בשופר. והנצי"ב (העמק שאלה סי' נג סק"ד, משיב דבר ח"א סי' לו, מרומי שדה בר"ה שם) כתב דאם מתחילה היה דעתו לתקוע עוד ועדיין לא הסיח דעתו מן המצוה, אע"ג שהניחו מידו בנתיים, מקיים בתקיעתו מצוה, ובזה פשיטא שאינו עובר משום ב"ת. גם בסי' יד אהרן (סי' תקצו) כתב ד"איכא קצת מצוה" בתקיעה שניה.

אמנם דברי האחרונים הנ"ל הם נגד כל דברי הראשונים הנ"ל שאמרו טעמים אחרים מדוע אין בזה משום ב"ת. וי"ל דסמכו על דברי התוס' בסוכה (לט). שכתבו לגבי אנשי ירושלים שהחזיקו כל היום את הלולב, ד"יש בדבר מצוה מן המובחר", ומשמע דיש בזה מצוה קיומית, וה"ה בשופר י"ל כן.

ג. והנה ברמ"א (סי' תקצו) כתב: "אחר שיצאו אין לתקוע עוד בחינם", ופירש ב"מ"ב, דכיון שא"צ הוי ככל שאר יו"ט שאסור לתקוע משום שבות [שמא יתקן כלי שיר], ודעת הט"ז (סק"ב) דיו"ט של ר"ה אינו דומה לשאר יו"ט בזה, ומותר לתקוע אפילו תקיעה של חנים, ודייק כדבריו מדברי רב האי ותוס' ע"ש, ויש כמה אחרונים שעמדו בשיטת הט"ז, אבל רוב האחרונים הסכימו לאסור כדברי הרמ"א.

והנה האחרונים נתקשו מאד בביאור סברת הט"ז להתיר, ולפי מה שנתבאר י"ל דהט"ז לטעמיה (בסי' תקפח סק"ה), שהביא קושיית המזרחי, דביו"ט של ר"ה נמי נגזור לאסור את התקיעה שמא יתקן כלי שיר. ותירץ הט"ז, "ולענ"ד נראה דקול השופר לא ניתן לשיר אלא לתקיעה של מצוה, על כן לא גזרו כן". ומבואר מדבריו דאם התקיעה הוי של מצוה לא גזרינן ביה שמא יתקן, א"כ י"ל דס"ל להט"ז כשיטת הסוברים דיש מצוה קיומית בתקיעה כל היום, וע"כ במשך כל היום אין מקום לגזור שמא יתקן כלי שיר. (וע"ע בישוע"י ובמשיב דבר שם).

ומה נפלאו לפ"ז דברי הלבוש לשיטתו, דהנה הלבוש בסימן תקצו השמיט לדברי הרמ"א האוסר לתקוע כל היום, וכתב בא"ר שם דמשמע דס"ל כדעת הט"ז שמתיר, ולדברינו הוא נפלא, דהלבוש לשיטתו דס"ל דיש מצוה קיומית בתקיעה כל היום וכנ"ל, וא"כ אין מקום לגזור.

והרמ"א ודעימיה דס"ל דאסור לתקוע כל היום, י"ל משום שנמשכו אחר שיטת הראשונים הנ"ל דס"ל דאין מצוה קיומית בתקיעה כל היום, וממילא אחר שיצא ידי חובתו חוזרת למקומה הגזירה שמא יבא לתקן כלי שיר.

הרב שמעון ווילך

א. בשו"ע הל' שופר סי' תקפ"ט כל שאינו מחויב בדבר אינו מוציא אחרים ידי חובתו וחרש אפילו מדבר ואינו שומע אינו מוציא דכיון דאינו שומע לאו בר חיובא הוא. ומקור הדין מובא בב"י בשם הכלבו והרשב"ץ, וטעמם דחרש המדבר ואינו שומע אע"פ שפיקח הוא לכל דבריו וחייב בכל המצות מ"מ לגבי שופר חשיב אינו מחויב בדבר, וכל שאינו מחויב בדבר אינו מוציא אחרים כמבואר בר"ה (כט.). ומבאר הב"י דבתקיעת שופר המצוה היא בשמיעה שהרי מברכים לשמוע קול שופר ולכן חרש שאינו שומע אינו יכול לקיים המצוה ולכן נחשב אינו ב"ח. וכ"מ במגילה (יט:). לגבי קריאת המגילה, דלמ"ד קרא ולא השמיע לאוזנו לא יצא, חרש המדבר ואינו שומע אינו מוציא אחרים. וכן הוא בשו"ע סי' תרפ"ט. (ונראה דזהו המקור לדבריהם שחרש המדבר נחשב לאינו ב"ח). וע"ע בתשו' הגרע"א סי' ז' (בד"ה ונראה לי) שנקט ג"כ דחרש המדבר חשיב לאו ב"ח בשופר ומגילה ושנה דבריו עוד בתורע"א במגילה פ"ב מ"ד ובחי' לשו"ע סי' רע"א.

אמנם בחי' רבינו יונתן מלוניל בר"ה (כט.) כ' דחרש המדבר מוציא אחרים בתקיעת שופר וכן במאירי שם מביא דעה כזו עיי"ש, וצ"ב פלוגתתם.

האחרונים מתקשים בדין זה למה חרש המדבר נחשב לאו ב"ח והרי חייב הוא בכל המצוות אלא שאנוס הוא שאי אפשר לו לצאת יד"ח ולמה אינו בכלל ערבות. וכ' הגר"א בקובץ הערות סי' מ"ח (ד"ה בענין אנוס) דאע"פ שבעצם הוא מחויב, לא סגי בזה ובעינין שיהיה מחויב בפועל שיש לו אפשרות לקיים המצוה וכ"כ בקוב"ש ח"ב סי' ל"א.

ב. האבני נזר (או"ח תל"ט) כתב דלעולם חרש המדבר נחשב לבר חיובא, ומה דאינו מוציא אחרים בתקיעת שופר הוא משום דבתקיעת שופר יש דין שישמיע לאוזנו וכמו במגילה וקר"ש לחד מ"ד, וכל שלא השמיע לאוזנו חסר במעשה התקיעה ולכן אין זה מעשה מצוה שיוכל להוציא אחר. (והדברים צ"ב לומר שבשופר יש דין שישמיע לאוזנו ואכמ"ל, וע"ע בספר שלום יהודה (מועד סי' כ'). ועפ"ז כ' דאין חילוק בין חרש לבין מי שלא שמע ע"י סתם אוזניו וכיו"ב דכל שלא שמע אין יכול להוציא אחרים. ומביא שכ"כ בשבות יעקב עיי"ש.

והנה כבר נתבאר דדברי הראשונים מפורש הטעם שחרש אינו מוציא דלאו בר חיובא הוא וכ"מ בשו"ע ולפ"ז פשוט שאם לא שמע מחמת סיבה צדדית כגון סתם אוזניו יכול להוציא אחרים. וכן מבואר במ"ב סי' תקפ"ז סק"י שמביא מהפ"מ שאם תקע לתוך הבור וגופו עומד חוץ לבור לא יצא אבל אחרים שהיו תוך הבור ושמעו יצאו וכ' דנחשב למחויב בדבר להוציא אחרים. והוא כמו שנתבאר דדוקא חרש אינו מוציא אבל אם סתם אוזנו וכיו"ב מוציא אחרים.

אולם מדברי התוס' ר"ד במגילה (י"ט:). יש להוכיח כדברי האבנ"ז דכה"ג שפיר חשיב מחויב בדבר, שכתב טעמא דחרש אינו מוציא אחרים בקריאת המגילה למ"ד קרא ולא השמיע לאוזנו לא יצא, משום דלא חשיבא קריאתו קריאה ומבו' דלאו משום שאינו מחויב בדבר הוא אלא מטעם שחסר דביבור. אמנם עדיין אין להוכיח מדבריו שגם בשופר חרש המדבר אינו מוציא ויתכן דלא ס"ל הך חידוש של האבנ"ז שבשופר ג"כ יש הלכה שישמיע לאוזנו.

ובזה יתבאר שי' הרבינו יונתן והדעה שהובא במאירי דס"ל שחרש המדבר מוציא בשופר דס"ל שחרש נחשב מחויב בדבר ומה דמבו' במגילה דחרש לא מוציא אחרים זהו דדוקא במגילה למ"ד דבעינין שישמיע לאוזנו שהוא שיעור בדיבור אבל בשופר שפיר מוציא אחרים. ועיין באבי עזרי הל' שופר שכ' בדעת הרמב"ם לחלק כן דדוקא במגילה חרש אינו מוציא למ"ד דצדיק שישמיע לאוזנו כיון שחסר דיבור, אבל בתקיעת שופר יכול החרש להוציא אחרים.

ג. בחי' הגרע"א לשו"ע (סי' רצ"ז) כ' במי שאין לו חוש הריח דאינו יכול לברך בורא מיני בשמים במוצ"ש להוציא אחר אחר כיון דנחשב אינו מחויב בדבר ומדמה לחרש המדבר (והוא כשי' הנ"ל בכ"מ דטעמא דחרש אינו מוציא משום שאינו ב"ח) אבל אם יכול להריח ריח חזק אז שפיר חשיב מחויב בדבר. ולכא"ו דבריו צ"ב דמ"ל שמריח ריח חזק וסו"ס כעת אין לו אפשרות להריח ונמצא אנוס מלקיים המצוה ולמה נחשב מחויב בדבר. והפשוט דס"ל לגרע"א דאנוס אין זה מפקיע ממנו דין ב"ח כיון שיש אופנים שבידו לקיים המצוה אלא שכעת הוא אנוס, ודוקא באנוס כגון זה שהוא חסר אבר כמו חרש או שאין לו חוש הריח כלל אז נחשב כמי שאינו מצוה כלל ואינו ב"ח.

ובענין זה אם אנוס נחשב לאינו ב"ח הנה הפר"ח (תפ"ט) כ' במי ששכח לברך ספיה"ע באחד הימים דשוב אינו סופר בברכה שנחשב אינו מחויב בדבר ואינו יכול לברך להוציא אחר, ובברכי יוסף שם (סעי' י"ט) מביא מהמקראי קודש שחולק וס"ל שיוכל לברך לאחר. ועיין באבי עזרי הל' ברכות (פ"א ה"י) שהאריך לדון בדברי הפר"ח. וע"ע חלקת יואב (חוי"מ דיני אנוס) אתון דאורייתא (י"ג) קוה"ע (מ"ח).

הרב רפאל פרוש

כתב המשנ"ב ס"ו עמש"כ הרמ"א שאם תקע תקיעה אחת בין שני סדרים והתנה שאיזה מין הסדרים הוא הנכון תעלה לו אותה תקיעה יצא. וכתב שה"צ ס"ק כ"ג שאם לא התנה כלל אלא לאחר שתקע התשר"ת תקע רק שברים תקיעה בודאי אין אנו יכולים לצרף מחמת ספק התקיעה האחרונה של התשר"ת להשברים תקיעה. דהלא לא כוון בשביל זה והוי כתוקע בלי כונה [כ"מ בב"י ומ"א]. עכ"ל,

ומבואר חידוש גדול הלכה למעשה שצריך התוקע לדעת באיזה תקיעה תוקע. האם בתקיעה שבסוף התשר"ת או בתקיעה שבתחילת התשר"ת. וכתב לפ"ז במוע"ז שגם השומע צריך מעיקר הדין לשים לב באיזו תקיעה אוטזים דבלא"ה הוי שלא בכונה ולא יצא ידי חובה.

ולענ"ד צע"ג שברישי הסעיף כתב המחבר וז"ל אם האריך בתקיעה האחרונה של תשר"ת כשיעור שתי תקיעות כדי שתעלה לשם תקיעה אחרונה של תשר"ת ובשביל הראשונה של תשר"ת לא עלתה לו אלא בשביל תקיעה אחת ויש אומרים שאפילו בשביל אחת לא עלתה לו. עכ"ל.

ודעה ראשונה זו דעת הרמב"ן דס"ל כיון דבעינין תחילה וסוף לכל תקיעה ותקיעה משום הכי לא אזלינן בתר מחשבתו ונחשב הכל תקיעה אחת של האחרונה של תשר"ת. ודעה שניה זו דעת הרי"ף גיאת דס"ל דאזלינן בתר מחשבתו ונחשב ב' תקיעות פסולות כיון שלשניהם אין תחילה וסוף. ע"ש משנ"ב ס"ק כ"ו כ"ה. וע"ש שכתב דהעיקר כסבירא הראשונה.

והרשב"א והר"ן תמהו דלכאורה זה תלוי אי מצוות צריכות כונה או לא. דהא נקטינן דבעינין תחילה וסוף. וכיון שמחצית השניה של התקיעה היתה לשם תקיעה אחרת א"כ צריך לפסול למחצית קמא. ולמ"ד מצוות א"צ כונה צריך להכשיר. וכך סובר הרשב"א שזה תלוי בפלוגתא אי מצוות צריכות כוונה. [ולדעת הרי"ף גיאת שפוסל לכ"ע גם למ"ד א"צ כוונה. צ"ל דכוונה לשם תקיעה אחרת הוי כונה הפכית ולכו"ע מעכב.]

ובדעת הרמב"ן דס"ל שיוצא ידי תקיעה אחת. מיישב הרשב"א דכיון שכונתו לשם מצוה נחשב כונה. ולפ"ז צע"ג לדידן דפסקינן בסימן תקפ"ט ס"ח דבעינין כונה והתוקע לשיר פסול. ופסקינן בסימן תקפ"ז ס"ג דבעינין תחילה וסוף. עכצ"ל כתירוץ הרשב"א שכלתוקע לשם תקיעה אחרת נחשב כונה למצוה. א"כ מדוע מחדש המשנ"ב שצריך כונה לשם איזו תקיעה וצ"ע.

[ומה שכתב הר"ן לחלק בין שומע מהמתעסק בשופר. דלא יצא לתוקע תקיעה ארוכה כשניים שידי תקיעה אחת יצא. שהמתעסק מתכוון לדבר מצוה ועשה מצוה. דמקיים מצוות חינוך. משא"כ הכא מתכוון לעשות שתי מצוות ולא עלתה לו אלא מצוה אחת. ולכאורה תרוץ זה רק למ"ד מצוות א"צ כונה. דאפ"ה כאן לא היה צריך להועיל דיש כוונה הפכית. וכמש"כ שם הר"ן להדיא. וע"ז מיישב הר"ן דכיון שלא חלה המצוה השניה אין ריעותא במצוה הראשונה. אבל למ"ד צריכות כונה וכמו שנפסק להלכה אין שום הכבר מדוע יוצא ידי חובה הרי צריך התקיעה נעשתה לשם תקיעה אחרת ועכצ"ל שכיון שכונתו לתקיעת מצוה לא חשיב שלא בכונה.]

ובמוע"ז הקשה מהא דכתב המחבר בסימן תקפ"ח ס"ד היה זה צריך פשוטה ראשונה. וזה צריך פשוטה אחרונה. תקיעה אחת מוציאה את שניהם. וצ"ע דהא לא נתכוון התוקע לשם אותו תקיעה שהשומע מחוייב. ויצא לחדש שאם נתכוון לשם תקיעה אחרת שבאותו סדר חשיב כוונה למצוה. משא"כ המשנ"ב איירי שהתנה בין פשוטה שבסוף תשר"ת לפשוטה שבתחילת תשר"ת דהוי סדר אחר ואיכא חיסרון כוונה.

ולענ"ד הסבירא הפוכה דלפמש"כ הר"ן שבמקום שמקיים מצוה אחרת גרע טפוי והוי מתעסק. א"כ כשמשנה באותו סדר ששני התקיעות מעיקר החיוב חשיב כונה לשם מצוה אחרת וגרע טפוי. משא"כ מסדר לסדר שכל התקיעות מספק. וממ"נ חד מנייהו לאו מצוה קעביד ואין כאן כונה ממצוה למצוה. ולדעת המשנ"ב דגם בזה איכא חיסרון כונה כ"ש באותו סדר.

והאמת דלכ"מ דזה פשוט שעיקר המצוה זהו השמיעה [ואפילו שיש הוכחות שיש גם מצוה לתקוע דהרי בעינין בר חיובא. ומקצתו קודם עלות השחר פסול גם בס"ד בגמ' שלא צריך לשמוע מתחילה ועד סוף וע"כ שמצד המעשה תקיעה פשיטא לגמ' שצריך כולו בזמן החיוב. ואכמ"ל.] דהא מברכים לשמוע קול שופר. א"כ הכונה תלויה בשומע לחוד שהסדר נקבע על ידו. ומצד התוקע מספיק עצם המעשה תקיעה. [ויתכן לפ"ז שגם יצא מוציא בלי ערבות שמספיק לשמוע ולא צריך לייחס את המעשה לתקיעה. ויכול להוציא גם נשים. אפילו לדעת הדג"מ בקידוש.]

ובהגהות הגר"א תק"צ ס"ו מצייני על דברי הרמ"א שמהני תנאי את דברי המחבר בסימן תקפ"ח ס"ד. שיכולים לצאת בתקיעה אחת שני אנשים. וצ"ע שהרמ"א איירי כשהתנה. ולמה נזקק הגר"א לדמות לאופן שמשמש עם תקיעה אחת לשני תקיעות. ולכאורה מוכח דס"ל שלא צריך כוונה לשם אותו תקיעה ול"ב תנאי ודלא כהמשנ"ב. וצ"ע. ועכ"פ הגר"א לא חילק בין אותו סדר לשני סדרים ודלא כהמוע"ז. וא"כ לדעת המשנ"ב שצריך כוונה ה"ה באותו סדר.

גדר המצוה - התקיעה או השמיעה

הרמב"ם (א,א) כ' מ"ע של תורה **לשמוע** תרועת השופר בר"ה, ושם בה"ג כ' ששופר הגזול שתקע בו יצא "שאינן המצוה אלא בשמיעת הקול". וכ"כ החינוך תה שהמצוה לשמוע. וכ"ד הבה"ג שמברכים לשמוע קול שופר, משום דהמצוה היא **בשמיעת קול שופר ולא בתקיעה**. וכ"ה בטור (תקפה). [ובקר' האחרונים עיי' לח"מ (א,א) ושאג"א ו'.] ויסוד הדברים בתשו' הרמב"ם (פאר הדור) שהמצוה בשמיעה לבד, **והתקיעה כעושה סוכה לישב בה**. [כלומר דהיא רק הכשר מצוה].

והק' האבנ"ז (תלאב), דלפ"ז ייד"ח בתקיעת קטן כמו סוכת גנב"ך. וביאר דגדר התקיעה הוא דצריך שיעשה מעשה במצוה ולא שתבא מאליה, [כמגדת כתיבת ס"ת], ולכן אף שהמצוה בשמיעה מ"מ צריך שיעשה מעשה שעי"ז ישמע, והיינו שיתקע הוא או שלוחו. וממילא חשו"ק שאינו מחוייב אינו נעשה שליח. [וכ' דלפ"ז התוקע עצמו יכול לברך על עצם התקיעה]. ועיי' שבאבנ"ז סי' מ (ו) דודאי ל"ח הכשר מצוה שהרי רחמנא אמר "תקעו", ולכן בעי מעשה כנ"ל. וכע"ז ביאר במשמרת חיים (ר"ה א) דבעינן תקיעה של מצוה ולכן ל"מ תקיעת קטן שהיא סתם תקיעה. [ועי' לק' מ"ש העמק ברכה].

אבל שיטת הסמ"ג (עשין מב) והשאליות (קעד) דהמצוה היא **לתקוע**. וכתבו עוד שצריך לברך לתקוע בשופר. וכ"כ הרא"ש (פ"ד סס"י) בשם ר"ת "שיש לברך על תקיעת שופר משום דעשייתה היא גמר מצותה". אכן בד' ר"ת כ' הפר"ח ד"ל דס"ל כהירוש' שמברכים על עשיית הסוכה, ועיי' ברכ"י. אך מ"מ בשאליות ובסמ"ג מפורש דעצם המצוה היא לתקוע.

המהר"ם חביב (יום תרועה כט.) כ' דהמצוה היא בשניהם **התקיעה והשמיעה יחד**, [אלא שהשמיעה עיקר]. וכ"ד השאג"א (ו) דבעיקר תקיעה נמי תליא, וכ"כ המנ"ח. והעמק ברכה הכריח כן גם בשי' הרמב"ם שאל"כ למה צריך התוקע לכוון להוציא השומעים, והרי א"צ תקיעה אלא שמיעה גרידא. ועי' דלכו"ע בעינן גם תקיעה, אלא שהרמב"ם הזכיר רק שמיעה מפני שבתורה נא' "יום תרועה" שיעקרו משמע שיהיה **יום של תרועה דהיינו שהתרועה תישמע**. [ועיי' מקראי קדש סי' ט וטז ומו"ז סי' א].

שליחות התוקע

החלקת יואב (או"ח ל"ג ד"ה וע"כ) חידש דילפי מקרא שצריך תקיעה שלו בשופר, מדכתיב יום תרועה יהיה לכם, ובלולב לכם ממעט את שאינו שלו, אבל בשופר אי' בירוש' שיוצאין בגזול, אע"כ דלכם ממעט **קול שאינו שלו**. ומה דיוצא בתקיעה של אחר הוא רק מדין שליחות דעי"ז כאילו תקע בעצמו והוי הקול שלו.

וכ"ד האבנ"ז הנ"ל (או"ח תלא) דצריך דין שליחות דעי"ז שהתוקע הוא שליח של השומעים, נחשב שהשומע עשה מעשה תקיעה. ולכאור' נפק"מ בזה לגבי אם עדיף לתקוע בעצמו משום **מצוה בו יותר מבשלוחו**. ועיי' מטה אפרים (תקפה), דליכא בתקיעה מבי"ב כיון שאין המצוה בתקיעה אלא בשמיעה, אכן אם בעינן לדון שליחות הדין דינא דמצוה בו.

מאיך יש להקשות דלא יועיל שליח כיון שיש דין לתקוע [לשי' דהתקיעה חלק מהמצוה] הוי מצוה שבגופו. ותי' ע"ז המהר"ם חביב (שם) דמ"מ מהני עיי' שליח דגלי קרא "יום תרועה יהיה לכם" שכל ישראל יוצאין בתרועה אחת, ועי' שאין חיוב על כ"א לתקוע בעצמו. ועי' אבנ"ז חו"מ סי' סה.

ר"ה שהל' בשבת

בר"ה כט: נחלקו במקור הדין שאין תוקעים בר"ה שחל בשבת, לרבי לוי ילפי מקרא "זכרון תרועה" [שנאמר בפר' אמור, בשונה ממ"ש בפר' פנחס "יום תרועה"]. ופירש"י שם דזכרון משמעו שרק יאמרו מקראות של תרועה. והיינו דמדאורייתא אין תוקעים. [ובירוש' וביק"ר (כט,י) אי' כרבי לוי]. ודעת רבא דמדאורייתא תוקעים אלא שרבנן גזרו שמא יעבידו בר"ה. ועיי' רמב"ם (ב,ו) שהוסיף או שיוצא מרשות לרשות, וכבר האריכו בדבריו. ועיי' שעה"צ תקפא (אות לה) דמ"ש בשבת "זכרון תרועה" חשוב כתקיעות.

האחרונים דנו דבזמננו שלא מצוי רה"ר שיש בה ס' רבוא והאיסור אטו רה"ר דאורייתא, א"כ לכאור' הוי גזירה לגזירה, עיי' בזה בביאור הל' סי' שמה. ובשו"ת יהודה יעלה (פז) חידש דדין ס' רבוא הוא רק לגבי הוצאה אבל מעביר ד"א ברה"ר הוא גם כשאין בה ס"ר עיי"ש, וביאר בזה דנקטו בגזירה דוקא שמא יעבידו ולא שמא יוציא.

דעת הגרעק"א (דו"ח מער' ח) דמי שתקע בר"ה שחל בשבת, אע"פ שעבר על שבות דרבנן קיים המצוה מדאורייתא. ובחכמת שלמה (תקפה) נסתפק בזה אם עבר ותקע ב' תקיעות אי נימא שיגמור השלישית. ועיקר הנדון תליא בחקירת האחרונים בהא דחכמים העמידו דבריהם במקום ד"ת, אם דעי"ז הוי אגוס ופטור, או דנפקע לגמרי החיוב דאורייתא, ואכ"מ.

תכלית מצות שופר

מפורסמים דברי הרמב"ם בהל' תשובה (ג,ד) דהרמז בתקיעת שופר, עורו ישינים משנתכם... וחזרו בתשובה... ויעזוב כ"א מהם דרכו הרעה ומחשבתו אשר לא טובה. ומבואר דהוא **לעורר לתשובה**, וכ"כ הריטב"א (ר"ה לד.) שכוונת התורה כדי שיעור אדם לחזור בתשובה.

והחינוך (תה) כ' שצריך כ"א להעיר טבעו לבקש רחמים על חטאיו... וקול השופר מעורר הרבה לב כל העושים... ומבואר דהוא **לעורר לתפילה**, וכ"נ דעת רש"י ברה"ר כו: (ד"ה כמה) שכ' הטעם דבעי שופר כפוף, "דלתפילה ולהזכיר עקידת יצחק בא". ומקור לזה בירוש' פ"ג ה"ד "למה בכפופין כדי שיכפפו לבן בתפילה".

ועיי' ש בחינוך שמלבד תכלית ההתעוררות, יש בו זכר **להכניע היצה"ר** ולכוף לבו לשמים. ולכאור' הוא טעם אחר ממ"ש הרמב"ם לעורר לתשובה. ועיי' ר"ן (ג) דענין ערבוב השטן הוא להכניע את היצה"ר.

והטעם שאמרו ברה"ר טז. לזכור עקידת יצחק, כ' הר"ן (כו): שהוא רק למצוה מן המובחר בשל איל וא"כ אינו בעצם תכלית המצוה, אך בדרש"י הנ"ל (שכ' "להזכיר עקידת יצחק בא") מבואר דהוא גדר בעצם המצוה. וכן מבואר ביראים (תיט) שכ' ויראת מאלקיך ותפחד מדיניו ומיום משפטו ותקעת בשופר של איל ויזכור לך **עקידת יצחק**. ועיי' ריטב"א טז. [ועי' לק'].

בדרשת הראב"ד לר"ה פ"י הפס' "תקעו בחודש שופר... עדות ביהוסף שמו" עדות הוא תקיעת השופר שאנו **מעידין על הבורא שהוא מלך** על כל העולם. ועיי' רמב"ן פר' אמור (כג,ד). ועיי' אבודרהם שהביא מרס"ג י' ענינים בתקיעת שופר. [מובא במחזורים] ורובם ענינים אחרים מהנ"ל.

זכרון עקידת יצחק

כ' המאירי "עיקר המצוה ומובחר שבה לתקוע בשופר של איל כדי **שיתעוררו** מתוכו לעקידת יצחק, **ויבחינו גבול אהבה ויראה עד היכן הוא מגיע**, ומתוך כך מעלה עליהם הקב"ה כאילו הם בעצמם נעקדו כמוהו, לפי שמחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה".

ובתוך י' עניני התקיעות שכ' רס"ג, הענין הו' "להזכירנו עקידת יצחק שמסר נפשו לשמים וכן אנחנו נמסור נפשנו על קדושת שמו ויעלה זכרונו לפניו לטובה".

ועיי' ריטב"א טז. דאע"ג דתקיעה בשל איל היא רק מנהג [דלא כשי' הרשב"א והר"ן והמאירי שהוא מצוה מן המובחר]. מ"מ ד"ג הזכירה ע"י שמחזיקין בדרכי האבות ועושים המצוה בחיבה. "אמר הקב"ה תקעו לפני בשופר של איל **שאתם מחבבין מצוה זו זכר לעקידת יצחק, והולכין בדרכיו**, מעלה אני עליכם כאילו אמרתי לכם לעקוד עצמכם לפני ועשייתם, מפי מורי".

הערו"ל"ג דקדק בל' הגמ' "עקידת יצחק בן אברהם" וביאר דבעקידה היו ב' זכויות, של אברהם שכבש רחמיו, ושל יצחק שמסר נפשו. ולכן הקב"ה מעלה "כאילו עקדתם עצמכם" ולא כאילו נעקדתם, שזכור זכות העוקד והנעקד.

ועיי' מ"ש בשם הגר"ח בס' אמרי חן [מובא במעתיקי שמועה ח"ב עמ' קלג, בביאור פר' העקידה]. לבאר המדרש (ב"ר נו,י) שאמר אברהם בשעה שאמרת לי וכו' לא עשיתי כן אלא כבשתי רחמי לעשות רצונך, יה"ר שבשעה שבניו של יצחק באים לידי עבירות תהא נזכר להם זכות העקידה. דענינו משום שבציווי השי"ת לאברהם והעלה לו עולה ה"ז סתירה להבטחה כי ביצחק יקרא לך זרע, [עיי"ש שהאריך], ואעפ"כ לא הקשה אברהם את הקו"ו וכבש רחמיו. ועי' התפלה שכמו"כ כשהיו קושיות גדולות על מעשי כלל ישראל ולא יהיה שום לימוד זכות עליהם, מ"מ יזכור להם השי"ת העקידה ויתמלא עליהם רחמים.

ערבוב השטן

בגמ' טז: מבואר דתקיעות דמיושב ודמעומד הם כדי לערבב את השטן, ופירש"י שלא יטוין כשישמע ישראל מחבבין את המצוות מסתמין דבריו. וענין ערבוב המצוה מבואר בעיטור (קא) שמחבבין המצוה במה ששונין עליה. והרא"ש מלוגיל (בס' המנהגות) כ' בשם ר"ח שרואה שמדקדיקן במצוות שחוזרין לתקוע על סדר הברכות למצוה מן המובחר.

ועיי' מ"ש החת"ס (דרשות ח"א ד). דכיון שכבר יצאו יד"ח המצוה בתקיעות דמיושב והתעוררו לתשובה או להמלכת ה' וכו'. א"כ כשתוקעין שוב במוסף אינו לחובה זו אלא רק לשמחת המצוה שזכינו לקיים מ"ע של יום תרועה, ועיי"ז מתערבב השטן, עיי"ש.

וכ' המקנה (בהקד' אות ט ובפנים יפות ס"פ אמור) דעי"י שמחבבין את המצוות רואה שעושים תשובה מאהבה וא"כ כל מה שישטין על עוונותם יהפך לזכויות, ולכן מסתמין דבריו.

והרשב"א והר"ן (ג. מד"ה) פי' דהיינו להכניע היצה"ר, והראב"ד כ' (בדרשה) דכיון שתקעו שלא בשעת תפילה מה שהיה לו לקטרג כבר עשה, ובשעת תפילה ותקיעה שוב אינו מדבר. וכ"כ הטור (תקפה). ועי' בתוס' שם עפ"י הירוש' [ומבואר גם בטור] שאינו מקטרג כיון שנבהל מפני השופר דלעת"ל.

התקוע לתוך הבור

הרב אשר לוי

ר"ה (ז): התקוע לתוך הבור או התוך הדות, אם קול שופר שמע יצא, ואם קול הברה שמע לא יצא. וא"ר הונג לא שנו אלא לעומדים בחוץ אבל לעומדים בבור יצאו, ופרש"י שהם קול שופר לעולם שמעו. ודייק הרא"ש (ס"ח) מדבריו שמשמע שהעומדים בחוץ יתכן שישמעו קול שופר, ותמה במה זה תלוי אם בריחוק וקירוב העומדים דלא מסתבר שיהא זה תלוי שהבחנת כל אדם. ולכן פ"י שלעומדים על שפת הבור לעולם קול הברה שומעים, ולפי"ז מה שאמרו במשנה אם קול הברה שמע היינו לעומד בחוץ, ואם קול שופר היינו לעומד בבור.

והט"ז (תקפ"ז, א) הוכיח כרא"ש מהמשך הגמ' דרבה אמר בתחילה שמע מקצת תקיעה בבור ומקצת בחוץ יצא כיון שהתקיעה עצמה היתה כד"ן. משמע שא"צ לשמוע כל התקיעה אלא רק שיעור אפי' שלא שמע את סופה [ונחלקו בזה הראשונים, דלרמב"ן מיידי שהיה שיעור תקיעה בבור והאריך התקיעה ויצא לחוץ, ולרשב"א בין הכל היה שיעור תקיעה ואפי"ה ה"א שיצא כיון שמצד התקוע היה כד"ן]. והק' ממתני' שתוקע בבור העומד בחוץ לא יצא. ואם א"צ לשמוע סוף התקיעה, א"כ יצא י"ד"ח בתחילת התקיעה לפני שמתחיל להתערבב הקולות. היינו שפשוט לגמ' שהברה נוצרת רק אחר זמן, ולכן הגמ' חזרה בה דאה"נ לא יצא ככה"ג ורבה מיידי לתוקע עצמו שתקע בבור ובאמצע התקיעה הוציא ראשו מחוץ לבור דיצא. וקמ"ל דלא חוששים שיוציא ראשו קודם לשופר ונמצא השופר בבור והוא שומע הברה. ומשמע שאם באמת יהיה כן שיוציא ראשו קודם לשופר לא יצא. והק' הט"ז לרש"י אם תלוי בריחוק וקירוב מקום אם זה קול שופר או הברה, א"כ בתוקע עצמו שהוציא ראשו מה החשש שיקדים להוציא ראשו לפני השופר היה אין לך יותר קרוב מזה ואפי"כ משמע שבכה"ג לא יצא. אפי"כ כרא"ש שכל חוץ לבור קול הברה הוא ולא יצא אפילו בקירוב מקום.

ויש לשי' מה החשש בהוציא ראשו, הרי קודם אמרה הגמ' שאין הקולות מתערבבים רק אחר זמן א"כ בזמן מועט זה ודאי אין עירוב קולות. וצ"ל שה"מ בתחילת תקיעה אין עירוב קולות ורק אחר זמן חוזרים הקולות מדרגות הבור ויוצרים הברה, ואפילו ששומע גם את השופר לא יצא כמש"כ רש"י (כח) שצריך לשמוע שופר בלי הברה. אבל תוך הבור שומע רק שופר בבור. אבל במוציא ראשו שהוא באמצע תקיעה שכבר בבור נוצר הברה אף שבבור עצמו שומע שופר אבל מיד כשיוציא ראשו ישמע גם הברה ולכן לא יצא. וכן מבואר ביד אפרים.

ובמקרה הפוך שהתקוע בחוץ והשומע בבור אם יש קול הברה נחלקו האחרונים, דלבי"ט וט"ז ה"ה בכה"ג יש קול הברה ולא יצא. ולב"ח אין קול השופר מתבלבל בבואו לבור מבחוץ, וכ"כ המג"א שבתוקע בבור ומוציא ראשו יפיד להוציא תחילה השופר ולא הראש שבאופן זה אין קול הברה, דאם גם כה"ג לא יצא א"כ צריך להוציא ראשו בצמצום עם השופר וקמ"ל דא"א לצמצם.

ובהג' ח"ס כתב ליישב, שאפי' אם נאמר שגם בתוקע בחוץ יש קול הברה בבור, כיון שהצליל מגיע לאויר שבסמוך וכן הלאה וטרם שיגיע הצליל לאוזנו כבר נתבלבל באויר הבור, אבל במוציא השופר קודם ראשו א"כ לפני שיגיע קול השופר לבור ויצור הד, יגיע לאוזנו ויצא י"ח. ולכאור א"כ למה לא נאמר כן גם במוציא ראשו קודם שהצליל מגיע לאוזנו קודם ויצא. וצריך לפרש כנ"ל שאחר שנוצר הברה ברגע שמוציא ראשו אפילו לזמן קצר שומע מיד הברה ולא רק שופר, כיון שאחז כרגע באמצע התקיעה שנוצר כבר עירוב קולות, אבל כאשר מוציא את השופר קודם, הרי ממה שהיה הברה בבור אין בזה חסרון שלעומדים בבור שומעים רק שופר, אלא ברגע שיוציא השופר לחוץ יהא כמו תוקע בחוץ ושומע פנים, ושם הפסול הוא שהקולות שמגיעים לבור מתערבבים כדעת הב"י, א"כ בזה אין חשש ששום שקודם שיגיעו מוציא ראשו מיד אח"כ ונמצא ראשו והשופר בחוץ, ולכן יוצא י"ח אף שא"א לצמצם ומוציא השופר קודם.

עי' בט"ז שחידש שלרש"י גם אחרי שהכני' בריחוק חשיב קול הברה דפי הברה הוא קול חלוש ולא רק עירוב קולות, והביאו"ה (תקפ"ז ד"ה ואם) חשש לשיטתו שהעתיקהו כל הפוסקים. והסתפק בבית שנמצא תחת האדמה וחלונותיו בשפת הקרקע אם דינו כבור לעומדים בחוץ דאולי בכה"ג לא מתערבב הקול וצ"ע.

מצות שופר יבבה או זמר

הרב מאיר רותן

הנה יש לתמוה בעיקר מצות השופר בדגמ' ר"ה לג: מבואר דענין שופר ענין של יבבה דכתיב יום תרועה יהיה לכם ומתרגמינן יום יבבא יהא לכוון וכתביב באימיה דסיסרא בעד החלון נשקפה ותייבב אם סיסרא והגמ' שם דנה אם גנוחי גנח או ילולי יליל. ופרש"י גנוחי כאדם הגונח מליבו כדרך החולים שמאריכים בגניחותיהן ילולי יליל כאדם הבוכה ומקונן קלות קצרים סמוכים זה לזה עכ"ל. וכ"ה לשון הרמב"ם פ"ג משופר ה"ב תרועה זו האמורה בתורה נסתפק לנו בה ספק וכו' אם היא היללה שמיללין הנשים וכו' או האנחה כדרך שיאנח האדם פעם אחר פעם שידאב לבו בדבר גדול או שניהם וכו' לפיכך עושים הכל עכ"ל.

ויש לעיין דהא לכאורה בכל הפוסקים של שופרות נראה דענין השופר הוא ענין של שירה וזמרה כלשון הפסוק הללוהו בתקע שופר, ונאמר בחצוצרות וקול שופר הריעו לפני המלך ה'; וכן בשאר הפוסקים לא מוזכר ענין היבבה והאנחה. וכן לשון למנצח לפני תקיעת שופר זמרו לאלוקים זמרו וכו'. והיינו דהשופר הוא ענין זמרה, וצ"ב אם שופר ענינו יבבה או זמר.

והנה לשון הספרות ויקרא כ"ג זכרון תרועה זכרון תרועת מלך בה יגילו במלכם כאמורו הריעו לאלוקי יעקוב וכו' וראוי לנו לשמוח ביותר על שהוא מלכינו וכו' עכ"ל וצ"ב כנ"ל דהא עיקר התקיעה היא יבבה.

וכן מובא בכתר ראש אות ק"ד דהגמ"א היה שמח מאוד בעת תקיעת שופר כי כן אמר שצריך להיות ברוב שמחה וחדוה כדוגמת המדינה ביום שממליכים מלך ומעטרים אותו וכו' ע"ש וצ"ב כנ"ל.

והמתבאר ע"כ דמצות שופר תרי מצות איננייהו ביה וחלוקים הם ביסודם ובי' דינים אית ביה האחד הוא מצות מלכויות דזוהי מצות יום ר"ה שהוא יום המלכות והוא מדין זמרו לאלוקים זמרו וכו' ומלכינו זמרו. והב"י הוא דין יבבה והוא מהלכות יום הדין יום תרועה.

ונראה דמה"ט מריעים ותוקעים והיינו דענין התרועה דהיא השברים זה מדין היבבה גנוחי גנח וילולי יליל אך ענין התקיעה זה מצות המלכות ולכך היא פשוטה כדרך שעושים למלכים.

ויסוד הדברים הוא מבואר ברמב"ן בדרשות (עמ' ר"מ) דהק' על שי' ר"ת דסובר דמפסיק בגשימה בין שברים לתרועה וז"ל זה אינו נכון כלל ק"ו מדרי' דאמר תקיעה ותרועה ותקיעה אחת היא וכיון דסובר אחת היא אם הפסיק פסולה וכו' ואע"פ שהם קולות שונים זה מזה לגמרי שאין שמותן שוים ואין קולות שוים ולא דומים זה לזה כלל ולא עוד אלא שאין רמזיותן שוות שהאחד לשון רחמים והאחד לשון יללה ובכיה כ"ש תרועה ושברים שהן מין אחד וכו' עכ"ל. ומבואר ברמב"ן דתרועה זה לשון יללה ובכיה ותקיעה זה לשון רחמים.

ובאמת הוא נפק"מ למעשה וכמבואר בריטב"א ר"ה ל"ד. דהק' אמאי מברכים לשמוע קול שופר ולא על תקיעת שופר וכו' וז"ל והתשובה דהכא שמיעת השופר היא עיקר המצוה וכונת התורה כדי שייעור אדם לחזור בתשובה וגם שיכוון לרצות למדת הדין היום זה וכו' ולפיכך תקנו הנוסח בשמיעה וכו' עכ"ל. ומבואר בריטב"א דנכלל בשופר תרתי. הא' הוא ענין השבר והוא לחזור בתשובה. והב' הוא שיכוון לרצות למידת הדין והוא ענין המלכויות וצריך לכוון לשניהם.

לקביעת חברותא
9141217
24 שעות ביממה

דרושים לחברותות

מקום הלימוד	זמן	נושא	
פתוח	9:00-1:00	קידושין	בוקר
עדיף גב' דרומית	9:00-1:00	בבא בתרא - עיון	
חברון	11:30-1:00	בבא בתרא הספק	
ברכפלד	9:00-1:00	הספק	
פתוח	שעה וחצי לפני הנץ	דף יומי	אחר הצהריים
זכרון משה	9:00-1:00	או"ח - וחזרה ת ערובות	
קמ"ח	3:30-6:30	מועד	
פתוח	6:00-7:00	דף יומי	
פתוח	4:00-7:00	סוכה	ערב
פתוח	4:00-7:00	מנחות	
ברכפלד	4:00-7:00	גמ'	
גב' צפונית	5:00-7:00	בבא קמא	
זכרון משה	5:00-6:00	גמ'	
זכרון משה	4:00-7:00	מועד	
פתוח	7:00-9:00	דף יומי	
גב' צפונית	7:00-11:00	האיש מקדש - מ"ב	
גב' צפונית	9:00-11:00	כתובות	
בית תפילה	9:00-11:00	דף יומי	
בית תפילה	10:00-11:00	גמ'	

נושאי הפרשיות הקרובות

ראש השנה - הערות בעניני היום

האזינו - מצות אכילה בעיו"כ

סוכות - ענייני חג הסוכות (גליון מורחב)
גליון סוכות יתקבל חומר רק בדיסק או בדוא"ל

ד"ת מתאימים [עד 700 מילים] אפשר להניח בעיוור שם מלא וטל', בתיבת "עומקא דפרשה" בפתח אוצה"ם בית יוסף רח' שדי חמד. או לשלוח בדוא"ל הנ"ל.

חומר יתקבל בכל שבוע עד יום שלישי בערב [ד"ת בכת"י עד יום א']. אין המערכת אחראית להחזיר כתבים או דיסקים.

הערות והארות לחידו"ת שבגליון ניתן לשלוח לדוא"ל:

gal200@neto.bezeqint.net

או בתיבת "עומקא דפרשה".

המערכת מתייחסת לתגובות רק תחת שם מלא.

(בפרסום התגובה אפשר להשתמש ב"ת").

גליון זה נתרם לע"נ

חסיא לאה

ב"ר אליעזר זוסמן הכהן זצ"ל

נלב"ע כ"ז אלול תשס"ב

הונצח ע"י משפחתה

גליון זה נתרם ע"י

החפץ בעילום שמו

להצלחתו ולהצלחת ב"ב

יישר כוחו וחילו